

PILONUL II

DEZVOLTAREA SPIRITULUI ANTREPRENORIAL ȘI CREAREA DE LOCURI DE MUNCĂ

În programul de guvernare pentru perioada 2001-2004, Guvernul României a inclus printre obiectivele strategiei sale economice, dezvoltarea și susținerea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), considerate ca reprezentând o pârghie hotărâtoare pentru dezvoltarea economică, deoarece constituie factorul cel mai important de absorbție a forței de muncă și este sectorul cu cea mai mare flexibilitate și mobilitate în adaptarea la cererea pieței.

Pentru dezvoltarea acestui sector se au în vedere obiective ce vizează în principal: stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii; creșterea competitivității lor, creșterea ponderii contribuției sectorului IMM în Produsul Intern Brut (PIB) și exporturi, crearea de noi locuri de muncă, creșterea volumului de investiții realizate de sectorul IMM, inclusiv prin creșterea fondurilor atrase din surse de finanțare externe în acest scop.

În scopul realizării programului de guvernare în domeniul dezvoltării IMM, al sectorului cooperatist și al celui de comerț interior, a fost înființat Ministerul pentru Intreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie (MIMMC), prin Hotărârea de Guvern 15/2001.

Potrivit atribuțiilor sale privitoare la stimularea sectorului IMM, MIMMC a elaborat strategia dezvoltării sectorului pe perioada 2001-2004, având următoarele obiective de acțiune:

- crearea unui mediu de afaceri favorabil înființării și dezvoltării IMM, obiectiv pentru care se au în vedere eliminarea barierelor birocratice care determină costuri suplimentare nejustificate la înființarea și în timpul funcționării întreprinderilor și îmbunătățirea cadrului instituțional și a dialogului public-privat care să asigure elaborarea și implementarea unor politici și măsuri coerente pentru stimularea dezvoltării sectorului IMM,
- dezvoltarea activităților productive și inovative ale IMM și creșterea competitivității sectorului IMM, pentru care se au în vedere: susținerea transferului de tehnologie către IMM nou înființate sau existente; susținerea proiectelor de introducere a sistemelor de calitate și a proiectelor inovative, facilitarea accesului IMM la surse de finanțare, facilitarea accesului la activele neutilizate ale agenților economici cu capital majoritar de stat, facilitarea accesului la achiziții publice, dezvoltarea unei infrastructuri de afaceri, a unei rețele naționale de consultanță și consiliere pentru întreprinzători, îmbunătățirea accesului la informații de afaceri relevante pentru domeniul specific de activitate al acestora, crearea unui sistem de taxe și impozite care să stimuleze investițiile acestui sector.
- îmbunătățirea accesului IMM pe piețele externe, obiectiv pentru care principalele măsuri sunt: elaborarea unei strategii pentru susținerea IMM cu potențial de export, susținerea dezvoltării colaborării regionale și transfrontaliere, sprijinirea participării IMM la târguri și manifestări internaționale, susținerea consultanței și instruirii întreprinzătorilor în elaborarea strategiei de export, a tehnicilor de marketing pe piețele externe și a managementului exportului, susținerea accesului la informații de afaceri privind piețele externe.
- promovarea culturii antreprenoriale, pentru care strategia MIMMC prevede: susținerea unor programe de instruire pentru dezvoltarea capacității antreprenoriale, susținerea accesului întreprinzătorilor la servicii de consultanță pentru demararea unei afaceri, îmbunătățirea pregătirii manageriale prin discipline axate pe antreprenoriat în învățământul liceal și universitar, implicarea mediilor de informare în susținerea imaginii pozitive a întreprinzătorilor și a afacerilor de succes.

Asigurarea îmbunătățirii și stabilității cadrului legislativ privind dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), diminuarea birocrăției și a corupției în sectorul antreprenorial, reprezintă obiective principale ale pilonului, în vederea stimulării IMM, pe fondul dezvoltării centrelor de consultanță și instruire antreprenorială, îmbunătățirii accesului IMM la finanțare.

Dezvoltarea sectorului privat în paralel cu restrângerea celui de stat, pe fondul privatizărilor și restructurărilor din economie, alocarea de resurse financiare pentru acordarea de credite și alocații financiare nerambursabile menite să încurajeze investiții în sectorul privat în agricultură, industrie, turism, implementarea unor programe de susținere a serviciilor de consultanță și asistență în afaceri reprezintă măsuri menite să asigure crearea de noi locuri de muncă pentru absorbția persoanelor neocupate.

Dezvoltarea afacerilor și instruirea antreprenorială vor fi susținute prin implementarea unor programe de anvergură la nivel național, regional și județean de către instituții cu atribuții în domeniu: Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie, Ministerul Dezvoltării și Prognozei, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor, Ministerul Turismului, Ministerul Educației și Cercetării, etc.

Ministerul Educației și Cercetării a inclus în curriculumul național educația antreprenorială pentru toate nivelurile educaționale din învățământul preuniversitar. Începând cu anul școlar 2002-2003, în învățământul liceal, profilurile economic și administrativ, se vor generaliza rezultatele proiectului ECONET, dezvoltat în cadrul Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud Est cu asistența Austriei, prin care instruirea practică se realizează prin simulare în cadrul firmelor de exercițiu.

Linia directoare 8 – Facilitarea lansării și derulării unei afaceri

Statele membre vor acorda o atenție deosebită reducerii semnificative a costurilor generale și a poverii administrative pentru firme și în special atunci când se înființează o întreprindere și când angajează muncitori suplimentari. De asemenea, statele membre vor trebui, atunci când elaborează proiectele noilor reglementări, să evalueze impactul potențial al acestora asupra acestor poveri administrative și costuri generale pentru întreprinderi.

Situația actuală

Nucleul transformărilor politice și economice îl reprezintă crearea unui sector privat, dezvoltarea spiritului antreprenorial și crearea întreprinderilor mici și mijlocii. Întreprinderile mici și mijlocii îndeplinesc o funcție importantă și de neînlocuit într-o economie de piață, dinamica dezvoltării lor fiind una din condițiile necesare pentru o dezvoltare economică durabilă.

Întreprinderile mici și mijlocii trebuie privite ca principalele promotoare ale inovației și ocupării forței de muncă, precum și ale integrării europene.

Deși s-au realizat progrese semnificative în procesul de transformare și tranziție către o economie de piață, totuși condițiile cadru și mediul macroeconomic au constituit impedimentele dezvoltării inițiativelor antreprenoriale și sectorului privat de întreprinderi mici și mijlocii.

În anul 2000, sectorul IMM în România a avut o pondere de 55% în realizarea produsului intern brut.

În același an, sectorului privat al IMM îi reveneau peste 50% din activele totale ale societăților cu capital privat care au depus bilanț contabil.

Ponderea creditelor obținute de IMM în valoarea creditelor acordate tuturor societăților care au depus bilanț contabil a fost de 25,35% în anul 2000, sub necesitățile acestui sector .

Rata anuală de creștere a sectorului IMM a fost în același an de 1,0%.

Sectorul IMM deține mai mult de 57% din totalul salariaților societăților cu capital privat care au depus bilanț contabil în anul 2000.

Numărul de salariați din sectorul IMM, în anul 2000, a fost de 41,1% din total, repartitia acestuia pe ramuri de activitate, ca procent din numărul de salariați din societățile active pe ramură, a fost următorul:

- industria extractivă - 3,6%
- industria prelucrătoare (textilă, pielărie, încălțăminte, alimentară, celuloză și hârtie) - 22,7%
- agricultura - 36,9%
- construcții - 52,1%
- comerț - 87,7%
- turism - 50,7%
- transporturi - 23,1%
- servicii - 51,1%.

Măsurile întreprinse pentru dezvoltarea sectorului IMM au fost :

1. În anul 2001 a fost înființat Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie prin H.G. nr. 15/2001, ca principal instrument pentru crearea cadrului legal de încurajare a spiritului antreprenorial și a celui instituțional de aplicare a politicilor în domeniu. Acest minister are rolul de a elabora și implementa strategiile și politicile privind dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, a legislației în acest domeniu, a programelor pentru stimularea înființării și dezvoltării IMM.

2. La nivelul Guvernului a fost elaborat un Plan de acțiune pentru îmbunătățirea mediului de afaceri.

Printre măsurile de sprijinire a sectorului IMM se numără:

- Planul de acțiuni pentru înlăturarea barierelor administrative din mediul de afaceri;
- Planul de Acțiuni pe anii 2002-2003 pentru implementarea Programului de Guvernanare;

- Punerea în aplicare a facilităților fiscale prevăzute de Legea 133/1999 privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii până la anularea acestora de noile legi, a impozitului pe profit și a TVA.

3. În anul 2001 a fost înființat Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru IMM (prin HG 1211/2001) având un capital social inițial alocat de la bugetul statului, în valoare 50 mld lei. Aportul statului la capitalul social al Fondului Național de Garantare va fi majorat pe o perioadă de 5 ani cu 0.4% din veniturile bugetare alocate MIMMC. Pe lângă acesta, funcționează și Fondul de garantare a creditului rural și Fondul român de garantare a creditelor pentru întreprinzătorii privați

4. Îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniu:

- Legea nr. 133/1999 privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările ulterioare;
- OG nr. 40/2000 privind acreditarea agenților de credit în vederea administrării fondurilor pentru acordarea de micro-credite;
- OG nr. 24/2001 pentru impunerea micro-întreprinderilor;
- OUG nr.76/2001 privind simplificarea unor formalități administrative pentru înregistrarea și autorizarea funcționării comercianților.
- HG nr. 1189/2001 privind aprobarea Planului de acțiuni pentru înlăturarea barierelor administrative din mediul de afaceri; planul a fost elaborat de către Grupul de lucru constituit prin HG nr.803/2001 pentru elaborarea și monitorizarea Planului de Acțiuni referitor la îmbunătățirea mediului de afaceri. În perioada septembrie 2001- ianuarie 2002, membrii Grupului de lucru au îmbunătățit planul de acțiuni, care a fost supus aprobării Guvernului în luna februarie 2002;
- HG nr. 209/2002 pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 1.189/2001 privind aprobarea Planului de acțiuni pentru înlăturarea barierelor administrative din mediul de afaceri;
- OG nr.14/2002 privind constituirea și funcționarea parcurilor științifice și tehnologice;
- OG nr.20/2002 privind achizițiile publice prin licitații electronice
- OG nr.61/2001 pentru modificarea și completarea Legii contabilității nr.82/1991, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 310/2002;
- Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr.1880/2001 pentru aprobarea normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilității la micro-întreprinderi, modificat ulterior prin Ordinul nr.306/2002 pentru aprobarea Reglementărilor contabile simplificate armonizate cu directivele europene, care va intra în vigoare în ianuarie 2003;
- OG nr.38/2002 pentru modificarea și completarea Legii nr.64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului;
- HG nr.32/2002 privind aprobarea Planului de Acțiuni pe anii 2002-2003 al Programului de Guvernare;
- OUG nr. 37/2002 pentru modificarea alin. (3) al art.21 din Legea nr. 133/1999 privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii;
- H.G. nr.396/2002 privind unele măsuri referitoare la procedura de elaborare a proiectelor de acte normative cu relevanță asupra mediului de afaceri.
- Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.

5. Pentru îmbunătățirea mediului de afaceri MIMMC și SGG au inițiat Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.76/2001 privind simplificarea unor formalități administrative pentru înregistrarea și autorizarea funcționării comercianților, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 370/2002. Au fost înființate, în cadrul camerelor de comerț și industrie teritoriale, birourile unice pentru înregistrarea comercianților (inclusiv IMM), unde se pot obține informațiile și autorizațiile necesare pentru începerea activității acestora. Prin această procedură se reduc obstacolele de timp și birocratice și cheltuielile de autorizare și înființare cu scopul încurajării

inițierii de noi afaceri. În procesul de legiferare OUG nr.76/2001 a fost îmbunătățită, modificările aduse ordonanței vizând:

- introducerea declarației pe propria răspundere pentru autorizarea sediului social;
- introducerea declarației pe propria răspundere pentru alte cazuri decât obiectivele și domeniile specifice de activitate, stabilite prin hotărâre de Guvern;
- introducerea declarației pe propria răspundere pentru cazul preschimbării certificatului de înmatriculare și a certificatului de înregistrare fiscală pentru comercianții constituiți anterior intrării în vigoare a OUG nr. 76/2001;
- prelungirea termenului de preschimbare a certificatului de înmatriculare și a certificatului de înregistrare fiscală cu certificatul conținând codul unic de înregistrare pentru comercianții constituiți anterior intrării în vigoare a OUG nr. 76/2001 de la 12 la 18 luni de la intrarea în vigoare a actului normativ - art. 16 alin. (1);
- separarea activităților Biroului unic de cele de asistență anterioare depunerii cererii de înregistrare și autorizare.

6. Pentru înființarea sau dezvoltarea de întreprinderi mici și mijlocii, în vederea creării de locuri de muncă, se acordă credite din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condiții avantajoase, cu o dobândă de 50% din taxa oficială a scontului stabilită de Banca Națională a României la depozitul constituit la societatea bancară desemnată prin licitație. Durata maximă de creditare poate fi de până la 3 ani, inclusiv perioada de grație, iar în cazul în care agentul economic solicită un nou credit, acesta i se poate acorda, cu condiția rambursării în totalitate a creditului anterior. Beneficiari ai acestor credite sunt:

- IMM;
- unități cooperatiste: cooperative meșteșugărești și cooperative de consum;
- asociații familiale;
- persoane fizice autorizate să desfășoare activități independente;
- șomerii care se obligă să înființeze IMM, unități cooperatiste, asociații familiale sau să devină persoane fizice autorizate, au prioritate la obținerea creditului. (Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă). În anul 2001 au fost acordate credite la 1.138 societăți, în valoare totală de 952 mld. lei, creându-se 19.028 locuri de muncă, dintre care 9.815 pentru șomeri. 79,6 % din creditele acordate au fost pentru activități de producție (758 mld. lei), 16 % pentru servicii (153 mld. lei) și 4,4% pentru turism (35,2 mld. lei). Majoritatea societăților beneficiare de credite au fost cu capital privat.

7. Persoanele fizice sau juridice, care angajează persoane cu handicap, pot înființa unități protejate, autorizate de Secretariatul de Stat pentru Persoanele cu Handicap care beneficiază de facilitățile fiscale prezentate în detaliu la linia directoare 7 (O.U.G. nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare).

8. Un program cu co-finanțare externă, aflat în derulare, prin care se sprijină proiecte de investiții ale IMM, ce are ca efect implicit crearea de noi locuri de muncă este Programul PHARE de Creditare pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii (RO 9711). Fondul are un volum de 5,75 milioane EURO și este destinat acordării de credite pentru IMM. Programul a fost lansat în iunie 1999 și se desfășoară prin trei bănci: Banca Românească, CEC și Banca Comercială "Ion Țiriac" – care cofinanțează cu 40% fiecare din creditele acordate IMM în cadrul acestui program.

Obiective:

- Consolidarea unui sector dinamic al întreprinderilor mici și mijlocii, capabil să facă față forțelor concurențiale și competiției internaționale, și care să creeze noi locuri de muncă;
- Sporirea ponderii IMM la crearea produsului intern brut, ocuparea forței de muncă și la dezvoltarea regională;

- Susținerea transferului de tehnologie către IMM nou înființate sau existente; susținerea proiectelor de introducere a sistemelor de calitate și a proiectelor inovative
- Îmbunătățirea cadrului instituțional și a dialogului public-privat care să asigure elaborarea și implementarea unor politici și măsuri coerente pentru stimularea dezvoltării sectorului IMM ;
- Susținerea accesului întreprinzătorilor la servicii de consultanță pentru demararea unei afaceri;
- Utilizarea instrumentelor de sprijinire a IMM în conformitate cu reglementările UE.

Măsuri

1. Aplicarea unor măsuri de stimulare a IMM prin acțiuni de creditare în conformitate cu prevederile Legii nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă. Față de anul trecut s-a majorat cuantumul acordat pentru un loc de muncă nou creat prin creditare, de la 50 mil. lei la 75 mil. lei. Se estimează crearea a 13.300 locuri de muncă.

Instituție responsabilă: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

2. Încurajarea dezvoltării inițiativei antreprenoriale prin dezvoltarea numărului de unități protejate (unități socio-economice și unități socio-economice protejate) care vor beneficia de reduceri semnificative a costurilor globale destinate acoperirii impozitului pe profit.

Instituție responsabilă: SSPH, MFP

3. Inițierea de programe de training și consultanță pentru IMM în vederea creșterii capacității tehnice și organizatorice de a subcontracta activități de producție și servicii de la marile întreprinderi.

Instituții responsabile: Ministerul Industriei și Resurselor, ANOFM.

4. Elaborarea și implementarea unor programe de sprijinire a sectorului IMM, finanțate de la bugetul de stat:

- Program de susținere a investițiilor realizate de întreprinderi nou - înființate sau micro-întreprinderi și IMM existente, care are drept scop acordarea de alocații financiare nerambursabile corelate cu un credit bancar pentru acoperirea parțială a costurilor legate de investițiile realizate de întreprinderile mici și mijlocii în domeniul producției și serviciilor și creșterea implicării băncilor în finanțarea IMM. Programul finanțează cheltuielile aferente achiziționării de utilaje, echipamente și/sau servicii, inclusiv pentru achiziționarea de echipamente de birotică și întocmirea planurilor de afaceri, studiilor de fezabilitate și consultanței aferente proiectului de investiții pentru care se solicită finanțare, costuri aferente introducerii standardelor internaționale de calitate.
- Programul pentru sprijinirea IMM în vederea stimulării exportului, ce are ca scop facilitarea accesului la servicii de consultanță și informare privind piețele externe și cerințele acestora, elaborarea și implementarea de programe de finanțare pentru dezvoltarea activităților de export și dezvoltarea de acorduri bilaterale. Programul finanțează participări la târguri și expoziții internaționale organizate în țară și în străinătate cu stand propriu sau în asociere cu alți agenți economici, realizarea de materiale de promovare, prezentarea pe Internet a activității întreprinderilor mici și mijlocii și a produselor promovate, participări la cursuri în domeniul tehnicilor de promovare a exportului și contractarea unor servicii de consultanță pentru elaborarea strategiilor de export; accesul la informații de piață,

Prin sprijinirea investițiilor acestora și a activității de export, aceste programe vor avea ca efect principal dezvoltarea IMM, care implicit, va duce la crearea de noi locuri de muncă.

Instituții responsabile: Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperație

5. În perioada următoare vor fi derulate o serie de programe cu finanțare din fonduri PHARE:

- ◆ Programul PHARE 2000 – Componenta „Coeziune economică și socială” reprezintă un instrument prin care se pune în aplicare o politică regională integrată, în concordanță cu strategia de coeziune economică și socială adoptată, în contextul procesului de pre-aderare, prin Planul Național de Dezvoltare.

Componenta “Schema de finanțare nerambursabilă pentru afaceri noi, micro întreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii recent înființate”, are ca principale obiective stimularea investițiilor pentru întreprinderi nou-înființate și pentru dezvoltarea celor existente, precum și dezvoltarea sectoarelor industriale în care regiunile dețin avantaje competitive.

Bugetul total al programului este de 12,95 MEuro. Finanțarea nerambursabilă aferentă unui proiect în cadrul programului este de minim 10.000 Euro și maxim 50.000 Euro.

Programul se adresează următorilor beneficiari:

- întreprindere înființată după 01 ianuarie 1999 dar nu mai târziu de 20 mai 2001, cu maxim 249 de angajați;
- micro-întreprindere indiferent de data de înregistrare, cu maxim 9 angajați.

- ◆ În cadrul Programului PHARE 2001 una din principalele componente de investiții din cadrul programului se adresează IMM:

Astfel, prin componenta „Asistență pentru IMM”, cu valoare totală de 20 MEuro, se vor finanța proiecte pentru sprijinirea IMM nou înființate și micro-întreprinderilor, precum și servicii de consultanță și training pentru IMM;

Obiective specifice:

- Încurajarea investițiilor pentru înființarea de noi întreprinderi și dezvoltarea micro întreprinderilor și a întreprinderilor tinere în scopul creșterii contribuției generale a micro întreprinderilor și IMM la crearea de locuri de muncă și creșterea economică sustenabilă în zonele țintă;
- Sprijinirea investițiilor în IMM existente pentru crearea de noi locuri de muncă în zonele țintă și dezvoltarea și diversificarea calității și cantității produselor și serviciilor oferite;
- Sprijinirea accesului IMM la servicii de consultanță și instruire pentru îmbunătățirea abilităților în pregătirea și administrarea proiectelor, precum și îmbunătățirea accesului la informații și comunicare în scopul creșterii oportunităților pentru IMM.

Subcomponenta A1- Schema de granturi pentru întreprinderi nou înființate, întreprinderi nou înființate și micro-întreprinderi are un buget total: 15 MEuro.

Granturile vor finanța investiții productive și investiții în consilierea și consultanța în scopul dezvoltării capacității de producție și crearea de noi locuri de muncă. Se vor sprijini, de asemenea, investiții legate de cercetare/dezvoltare, inovare și transfer tehnologic, tehnologia informației, etc.

Suma maximă a unui grant / proiect (inclusiv cofinanțarea de la bugetul statului) este de 100.000 Euro. Participarea privată la fiecare proiect este de minim 40% din totalul cheltuielilor eligibile. Serviciile turistice sunt eligibile dacă beneficiarul este IMM și dacă demonstrează că proiectul propus are capacitatea de a atrage turiștilor străini.

Instituție responsabilă: Ministerul Dezvoltării și Prognozei

6. În domeniul agricol a fost elaborat Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (SAPARD), aprobat prin Decizia Comisiei din 12.12.2000 în concordanță cu Regulamentul CE nr. 1268/1999. Acest program cuprinde și o serie de măsuri pentru sprijinirea agricultorilor, în special a celor tineri, prin:

- investiții în exploatații agricole;
- dezvoltarea și diversificarea activităților economice pentru generarea de activități multiple și venituri alternative;
- aceste măsuri vor deveni operaționale la sfârșitul anului 2002.

Instituție responsabilă: Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor

Linia directoare 9 - Accesul la activitățile antreprenoriale

Statele membre vor încuraja inițierea de activități antreprenoriale:

- *Prin examinarea în scopul reducerii, a tuturor obstacolelor care ar putea exista, în special a celor din regimurile de impozite și securitate socială, pentru a se trece la activitatea economică independentă și la înființarea de firme mici;*
- *Prin promovarea educației pentru spiritul antreprenorial și activitatea economică independentă, prin servicii de sprijin țintite, precum și prin formare pentru întreprinzători și viitorii antreprenori;*
- *Prin combaterea muncii nedeclarate și prin încurajarea transformării acestui fel de muncă în ocupare reglementată a forței de muncă, prin folosirea mijloacelor obișnuite de acțiune, inclusiv a măsurilor de reglementare, a stimulentei și a impozitelor și a reformei indemnizațiilor, în parteneriat cu partenerii sociali.*

Situația actuală

Având în vedere cele prezentate la Linia directoare 8, se poate constata că există preocupări multiple pentru încurajarea înființării și funcționării IMM.

De asemenea se acordă scutiri de la plata impozitului pe profit pentru activități desfășurate în zonele libere, potrivit dispozițiilor Legii nr. 84/1992 privind regimul zonelor libere și pentru investiții nou create în zonele declarate defavorizate, conform prevederilor O.U.G. nr. 24/1998 privind zonele defavorizate.

În domeniul industriei metalurgice a fost semnată o Convenție de acompaniament social al restructurării industriei metalurgice (CASRM), prin care salariații ale căror contracte individuale de muncă vor fi desfăcute ca urmare a concedierilor colective, beneficiază de servicii de pre-concediere colectivă. Unul dintre aceste servicii se realizează prin programul de consultanță în vederea înființării unei societăți comerciale; se acordă asistență gratuită pentru întocmirea documentelor și obținerea avizelor necesare demarării activității dacă persoana care optează pentru un astfel de program se angajează ca minimum 50% din numărul salariaților să provină din rândul persoanelor disponibilizate de la unitățile din industria metalurgică. (O.U.G. nr. 146/1999 privind unele măsuri de acompaniament social pentru salariații din industria metalurgică ale căror contracte individuale de muncă vor fi desfăcute ca urmare a concedierilor colective).

Prin implementarea, de către ANOFM, a programului de redistribuire a forței de muncă (componentă a proiectului RO 3849 – „Ocuparea forței de muncă și protecție socială” co-finanțat de Banca Mondială) se acordă asistență gratuită persoanelor disponibilizate colectiv pentru înființare de mici afaceri și consultanță pentru firmele nou înființate de aceste persoane. Acordarea asistenței și consultanței se face prin intermediul furnizorilor de servicii specializați, aceștia având de realizat o rată negociată de începere a unei afaceri situată între 2,5 – 5% din rândul celor care beneficiază de aceste servicii.

România participă cu 4 unități de învățământ, în cooperare cu „Kulturkontakt” Austria, la un proiect de dezvoltare a rețelei firmelor de exercițiu în licee economice din țări din sud-estul Europei (Econet), finanțat în cadrul „Pactului de stabilitate pentru Europa de Sud-Est”

La Grupul Școlar Agricol Prejmer se derulează, un proiect (proiect mobilități Leonardo) pentru dobândirea de noi competențe și îmbunătățirea spiritului antreprenorial al tinerilor fermieri din agricultura ecologică.

Camerele de comerț și industrie acordă consultanță antreprenorială pentru înființarea și dezvoltarea afacerilor, prin centre de consultanță sau centre de dezvoltare a afacerilor. Centrele acordă consultanță pentru: elaborarea de planuri de afaceri, de marketing, contacte de afaceri, investiții, diminuarea riscului în afaceri, promovarea imaginii firmei și reclamă.

Filialele Școlii Române de Afaceri a Camerelor de Comerț și Industrie organizează cursuri de formare profesională antreprenorială pentru:

- pregătirea administratorilor de firme pentru dezvoltarea propriilor afaceri;
- pregătirea viitorilor întreprinzători și dezvoltarea spiritului antreprenorial.

Prin Legea nr. 108/1999, privind înființarea și organizarea Inspecției Muncii, cu modificările ulterioare, s-a stabilit cadrul legal pentru exercitarea controlului aplicării unitare a dispozițiilor legale, de către unitățile din sectorul public, mixt, privat, precum și de alte categorii de angajatori, în domeniul relațiilor de muncă, precum și a celor referitoare la condițiile de muncă, apărarea vieții, integrității corporale și sănătății salariaților și a altor participanți la procesul de muncă, în desfășurarea activității.

Prin Legea nr. 130/1999 privind unele măsuri de protecție a persoanelor încadrate în muncă s-a statuat cadrul legal pentru combaterea muncii nedeclarate. Angajatorii care primesc la muncă o persoană pentru care nu au fost întocmite contracte individuale de muncă sau, după caz, convenții civile de prestări de servicii sunt sancționați contravențional cu amendă. În cazul în care în mod repetat angajatorii sunt în situația menționată, inspectoratele teritoriale de muncă vor solicita, potrivit legii, radierea persoanei juridice de la registrul comerțului.

În vederea combaterii muncii la negru și pentru identificarea angajatorilor care folosesc personal fără forme legale de angajare și luarea măsurilor care se impun pentru respectarea de către aceștia a prevederilor legale în domeniul relațiilor de muncă cu diminuarea consecințelor sociale și economice ale acestui fenomen a fost declanșată o campanie națională privind identificarea și combaterea cazurilor de muncă fără forme legale, care se desfășoară în perioada 2001-2003. În această campanie au fost implicați partenerii sociali și presa. De asemenea, au fost semnate protocoale de colaborare între inspectoratele teritoriale de muncă și inspectoratele județene de poliție, sub patronatul prefecturilor, în scopul cooperării și schimbului de informații între instituțiile menționate.

Obiective

- Facilitarea accesului la surse de finanțare prin promovarea și susținerea realizării unor programe de finanțare multianuale cu aplicabilitate pentru dezvoltarea sectorului.
- Susținerea accesului managerilor și angajaților IMM la servicii de instruire și consultanță;
- Continuarea pregătirii antreprenoriale prin curriculumul din învățământul preuniversitar și universitar;
- Intensificarea acțiunilor de combatere a muncii fără forme legale.

Măsuri

1. Reducerea contribuției datorate de agenții economici la Fondul special de solidaritate socială pentru persoanele cu handicap de la 3% la 2% începând cu anul 2002

Instituție responsabilă: MFP, SSPH

2. Acordarea, începând cu anul 2002, de facilități fiscale angajatorilor care încadrează cu contract individual de muncă persoane din rândul șomerilor pe care le mențin în activitate cel puțin 6 luni, prin reducerea contribuției de 5% datorată bugetului asigurărilor pentru șomaj. Diminuarea sumei datorate lunar se face cu 0,5% pentru fiecare procent din ponderea personalului nou angajat.

Instituție responsabilă: MMSS și ANOFM

3. Acordarea de servicii de consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri, în conformitate cu Legea nr. 76/ 2002, cheltuielile fiind suportate din bugetul asigurărilor de șomaj. Consultanța va fi acordată fie de către agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă, fie de către furnizori de servicii selecționați conform legii.

Serviciile de consultanță de bază (informare; consultanță; instruire) și specializate, se pot acorda individual sau în grup, în funcție de opțiunile și nevoile solicitanților. Consultanța individuală constă, în principal în: asistență tehnică în procesul înființării unei firme (elaborarea statutului, obiect de activitate, înregistrare firmă, încheierea de contracte, legalizări acte,

elaborarea planului de afaceri), instruire antreprenorială, ca serviciu de grup (instruiri modulare în probleme de: management, marketing și tehnici de vânzare, legislație, contabilitate și evidență primară, întocmirea planurilor de afaceri).

Se estimează ca de aceste servicii de consultanță să beneficieze, în anul 2002, 4.000 persoane.

Instituție responsabilă: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

4. Sprijinirea dezvoltării IMM și încurajarea inițiativei private, prin Centrele de Dezvoltare a Afacerilor și Birourile de Asistență pentru Societățile Comerciale din cadrul Camerei de Comerț și Industrie a României (C.C.I.R.) și promovarea de programe de formare profesională pentru întreprinzători și viitorii întreprinzători, prin sistemele educaționale ale C.C.I.R..

Instituție responsabilă: Camera de Comerț și Industrie a României

5. Elaborarea și implementarea de programe pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale în vederea îmbunătățirii aptitudinilor antreprenoriale bazate pe cunoașterea și gestionarea optimă a resurselor. Pentru perioada 2002-2005 MIMMC are în vedere elaborarea de programe pentru susținerea accesului IMM la servicii de instruire și consultanță (acordare de granturi care vor acoperi parțial costurile serviciilor de consultanță și informare, cu caracter general sau specifice sectorului în care activează IMM respectiv) și pentru constituirea rețelei naționale de centre de consultanță (creșterea calității serviciilor de consultanță oferite de ONG, centre de consultanță și firme private de consultanță întreprinderilor mici și mijlocii, în vederea creșterii numărului de IMM care beneficiază de finanțare, pentru dezvoltarea sectoarelor de producție și servicii).

Instituție responsabilă: Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie

6. Implementarea Programului de dezvoltare a abilităților antreprenoriale - EMPRETEC. Programul identifică potențiali întreprinzători de succes, le oferă instruire în vederea dezvoltării capacității antreprenoriale și a aptitudinilor manageriale, îi asistă în pregătirea planurilor de afaceri și în accesarea surselor de finanțare necesare activității lor, le oferă sprijin pentru creșterea exporturilor, îi susțin în realizarea de colaborări reciproc avantajoase cu societăți comerciale naționale și companii străine. De asemenea creează sisteme de susținere pe termen lung care să faciliteze creșterea și internaționalizarea afacerilor dezvoltate de acești antreprenori.

Instituție responsabilă: Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie

7. În domeniul educației antreprenoriale se urmărește:

- elaborarea curriculei pentru disciplina „Educație antreprenorială” (disciplină de studiu obligatorie la școlile profesionale și liceele tehnologice);
- elaborarea unor materiale suport pentru formarea personalului didactic și pentru asistența în dezvoltarea și consolidarea culturii organizaționale a unităților de învățământ din perspectiva parteneriatului social și a spiritului antreprenorial;
- întărirea dimensiunii antreprenoriale a educației, atât la nivelul curriculei cât și în cadrul practicilor organizaționale curente astfel încât elevii să poată dobândi o serie de competențe, cum ar fi: conștientizarea și înțelegerea factorilor economici și personali care pot afecta succesul unei idei de afaceri; deschiderea către schimbare și asimilarea noutăților pe care le presupune mediul de afaceri, în care sunt esențiale luarea de decizii, rezolvarea de probleme, orientarea întreprinzătorului; dezvoltarea unei imagini pozitive despre sine și utilizarea propriilor abilități în cadrul procesului de inițiere, planificare și implementare a unei idei de afaceri.

Instituție responsabilă: MEC

8. Combaterea muncii fără forme legale, prin acțiunile de control întreprinse de organele abilitate ale Inspecției Muncii. O latură importantă este ridicarea nivelului de conștientizare a oamenilor în privința dezavantajelor pe care le are munca fără forme legale și urmările acesteia, inclusiv imposibilitatea de a beneficia de drepturile de asigurări sociale (de sănătate, pensie, șomaj).

Continuă desfășurarea acțiunilor în cadrul Campaniei naționale privind identificarea și combaterea cazurilor de muncă fără forme legale, care vor fi intens mediatizate pentru a avea un efect educațional asupra angajatorilor și angajaților în probleme de legislația muncii.

Instituție responsabilă: Inspecția Muncii

Linia directoare 10 – Noi oportunități de ocupare în societatea bazată pe cunoaștere și în servicii

În cazul în care UE dorește să rezolve problema ocupării, trebuie să fie utilizate toate posibilitățile creării de noi locuri de muncă și ale tehnologiei informației. Întreprinderile inovative care pot contribui la mobilizarea potențialului de creare a locurilor de muncă într-o societate bazată pe cunoaștere, trebuie să li se ofere condiții generale favorabile. Un potențial considerabil pentru crearea de locuri de muncă și sporirea calității acestora se regăsește îndeosebi în sectorul servicii. În special în sectorul mediului înconjurător există o serie de posibilități care se adresează cu precădere forței de muncă mai puțin calificate în vederea integrării pe piața muncii a acesteia. Mai mult, există potențial pentru o calificare superioară a forței de muncă prin introducerea noilor tehnologii specifice mediului.

Statele membre vor înlătura obstacolele în calea prestării serviciilor și vor crea condițiile cadru pentru utilizarea potențialului întregului spectru al sectorului servicii în vederea creării mai multor locuri de muncă mai bune. Ar trebui inclus și potențialul ocupațional într-o societate bazată pe cunoaștere și al sectorului mediu.

Situația actuală

În perioada 1990-1999 s-au produs deplasări ale populației între ramurile economiei naționale, structura populației ocupate pe activități ale economiei naționale suferind modificări.

În anul 1999, ponderea populației ocupate în activități de servicii comerciale (comerț, hoteluri, restaurante, transport și depozitare, poștă și telecomunicații, activități financiare, bancare și de asigurări și tranzacții imobiliare) și sociale (administrație publică, învățământ, sănătate și alte servicii) a ajuns la 30,4% din populația ocupată, față de 27,5% în 1992.

În timp ce sectorul IMM deține o pondere semnificativă în economia românească ca număr de firme și ca număr de persoane angajate (96,8% din total societăți care au depus bilanț contabil, respectiv 41,1% din numărul de salariați ai societăților comerciale active în 2000), IMM –urile din sectorul serviciilor au o pondere scăzută din total IMM (15,1% în anul 2000), deși tendința este de creștere. Numărul salariaților IMM care activează în domeniul serviciilor a fost de 213.407 persoane în 2000.

În ceea ce privește domeniul turismului, care poate oferi mari posibilități de ocupare, România dispune de resurse deosebit de variate, cum sunt: peisaj pitoresc, tradiții locale puternice, bine conservate și un patrimoniu cultural original, cu posibilități de dezvoltare în domenii conexe: construcții, parcuri de distracție, restaurări monumente istorice, etc. S-a constatat că, datorită condițiilor specifice României ultimului deceniu, s-a înregistrat o scădere a locurilor de muncă. Astfel, dacă în 1990 în hoteluri și restaurante erau ocupați cca. 195 mii salariați, în 1999 numărul acestora a scăzut la 91 mii.

Și în domeniul agențiilor de turism s-a înregistrat o scădere. Astfel, dacă în 1998 numărul angajaților înregistrați era de 2985, în 1999 a scăzut la 2805 salariați, iar în 2000 se înregistrau doar 2370 angajați.

În ultima perioadă, dezvoltarea constant ascendentă a inițiativelor antreprenoriale în turism, concretizată în privatizarea unităților existente (în anul 2000, peste 40% din unitățile de cazare turistică erau în proprietate privată) și diversificarea ofertei turistice au creat premisele unei evoluții pozitive în acest domeniu. De asemenea, au fost create cca. 3500 noi locuri de muncă în turism în cursul anului 2001 iar tendința pentru anul 2002 este crescătoare.

În ceea ce privește protecția mediului, Ministerul Apelor și Protecției Mediului (MAPM) realizează politica în domeniu (conform Legii protecției mediului nr.137/1995, republicată, responsabilitatea privind protecția mediului revine acestei instituții, precum și agențiilor sale

teritoriale). Printre unitățile aflate în subordinea, autoritatea sau coordonarea Ministerului Apelor și Protecției Mediului se numără: Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării”, inspectoratele județene de protecția mediului, Compania Națională „Apele Române” SA, Administrația Fondului pentru Mediu, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Mediului, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa”, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare „Delta Dunării”.

În ceea ce privește societatea bazată pe cunoaștere, dinamismul sectorului comunicații și tehnologia informației în ultimul deceniu (pe baza valorii indicelui de creștere a investițiilor) îl plasează pe locul al doilea în economia românească, după activitățile financiare, bancare și de asigurări (cu un indice de creștere de 25,5 ori mai mare față de 1990).

Piața de servicii informatice a avut o creștere semnificativă în anul 2000, atingând 38 milioane USD, ceea ce reprezintă 10% din valoarea totală înregistrată de piața IT, valoare apropiată de media țărilor din Europa Centrală și de Est (12,3%). Datorită apariției noilor tehnologii și a noilor paradigme ale societății informaționale, acest segment de piață este foarte dinamic. În momentul actual, în România activează circa 1.200 societăți de servicii informatice.

Datorită nivelului scăzut de salarizare, România se confruntă cu problema migrației programatorilor. În vederea stimulării programatorilor pentru a se angaja în România, a fost emis Ordinul comun al ministrului muncii și solidarității sociale, ministrului comunicațiilor și tehnologiei informației și ministrului finanțelor publice nr. 4.079/268/1.480/2001 privind încadrarea în activitatea de creație de programe pentru calculator, care prevede scutirea pe impozitul pe venit pentru angajații persoanelor juridice al căror obiect de activitate include crearea de programe pentru calculator - programatori, absolvenți ai unei instituții de învățământ superior de specialitate.

În ultimii zece ani, sectorul telecomunicațiilor a fost unul dintre cele mai dinamice sectoare ale economiei, atrăgând între 30 și 50% din totalul investițiilor străine directe; sectorul privat are o pondere însemnată în ansamblul sectorului de comunicații în ceea ce privește capitalul social și cifra de afaceri.

Cifra de afaceri a pieței este concentrată în proporție de 70-75% în București. În județe, activitatea este concentrată în câteva mari firme, primele 10 societăți din fiecare județ realizând mai mult de 50% din cifra de afaceri a județului iar în București primele 25 de societăți realizează mai mult de 50% din cifra de afaceri a pieței de servicii informatice.

În sectorul servicii se constată următoarele tendințe:

- conform prognozelor elaborate, se estimează că economia românească va înregistra o creștere susținută după redresarea începută în anul 2000;
- ritmuri ridicate de creștere vor avea mai ales serviciile de transport și comerț - direct condiționate de creșterea volumului de activitate din industrie și construcții;
- principalele modificări în structura populației ocupate, preconizate pentru următorii ani, se referă la trecerea persoanelor disponibilizate din sectorul de stat în sectorul privat al întreprinderilor mici și mijlocii, în special în sectorul serviciilor.

Evoluția estimată a salariaților pe principalele ramuri

- mii persoane -

	2001	2002	2003	2004
TOTAL din care:	4550	4590	4625	4660
Agricultură	155,0	160,0	167,0	175,0
Silvicultură	39,2	40,3	42,5	45,0
Industrie	1893,0	1897,2	1902,7	1904,0
Construcții	318,5	322,0	325,0	326,0
Comerț	577,8	590,0	592,0	592,5
Hoteluri și restaurante	84,5	85,0	87,0	89,5

Transport și depozitare	259,0	269,0	275,0	279,5
Poștă și telecomunicații	89,0	90,0	90,8	92,0
Activități financiare, bancare, asigurări	61,0	62,0	63,0	67,0
Tranzacții imobiliare și alte servicii	147,0	149,0	151,0	156,0
Administrație publică	135,0	132,5	133,0	133,5
Învățământ	413,0	410,0	411,0	413,0
Sănătate și asistență socială	273,0	276,0	277,0	277,0
Celelalte ramuri	105,0	107,0	108,0	110,0

Sursa: Prognoza evoluției economiei românești în perioada 2001-2004, MDP

Aceste date indică faptul că întreprinderile mici și mijlocii din sectorul serviciilor, turismul și sectorul de servicii de transport de marfă și călători, sectorul de construcții locuințe și sectorul lucrări publice pot deveni o sursă importantă pentru crearea de noi locuri de muncă.

S-a creat cadrul legislativ favorabil stimulării înființării și dezvoltării IMM, prezentat la Linia directoare 8.

În prezent, Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie derulează programul PHARE RO 9711 de creditare pentru întreprinderile mici și mijlocii, program prezentat la Linia directoare 8.

În politica deschiderii pieței serviciilor, sunt prevăzute măsuri de privatizare a serviciilor de transport marfă și de călători. Dezvoltarea sectorului privat în transporturile rutiere de marfă și de călători a condus la crearea de noi locuri de muncă. Externalizarea unor activități de reparații, de salubritate a vagoanelor, de aprovizionare cu materiale, de vagon restaurant, de vânzare a biletelor de călătorie la calea ferată și de reparații și întreținere drumuri creează posibilitatea dezvoltării și modernizării acestor servicii și, implicit, apariția de noi locuri de muncă.

Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței derulează o serie de proiecte cu cofinanțare externă privind lucrări de reabilitare a unor drumuri naționale, căi ferate, modernizare porturi și aeroporturi, construcții de locuințe pentru tineret, care conduc la crearea de noi locuri de muncă.

În cadrul Ministerului Dezvoltării și Prognozei se derulează Programul PHARE 2000, care urmărește stimularea creării de locuri de muncă prin sprijinirea investițiilor în domenii prioritare, cum ar fi dezvoltarea IMM și dezvoltarea resurselor umane. Programul este prezentat la Linia directoare 8. În cadrul componentei de dezvoltare a IMM au fost deja selectate în cursul anului 2001, fiind în curs de contractare, proiecte care vizează sprijinirea IMM, prin realizarea de investiții în activități directe de producție, incluzând activități inovative, în dezvoltarea serviciilor, în activități de cercetare-dezvoltare, inovare și transfer de noi tehnologii, în îmbunătățirea accesului IMM la informație, comunicare și la serviciile de sprijinire a afacerilor.

Obiective

- Stimularea întreprinderilor mici și mijlocii și a cooperatiei
  - Punerea în aplicare, în integralitatea sa, a Legii nr.133/1999 privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii;
  - Eliminarea barierelor birocratice care determină costuri suplimentare nejustificate la înființarea și în timpul funcționării întreprinderilor prin:
    - clarificarea, și îmbunătățirea cadrului legislativ
    - reducerea barierelor administrative vizând în principal simplificarea procesului de obtinere de autorizatii și licențe speciale, facilitarea accesului la utilitățile publice,

simplificarea procedurilor de raportări și evidențe solicitate întreprinderilor mici și mijlocii – trecerea la raportarea electronică.

- Îmbunătățirea cadrului instituțional și a dialogului public-privat care să asigure elaborarea și implementarea unor politici și măsuri coerente pentru stimularea dezvoltării sectorului IMM prin:

- dezvoltarea de acorduri între instituțiile publice implicate în dezvoltarea sectorului IMM, dar și între organizațiile de reprezentare a IMM și instituțiile publice;
- dezvoltarea de acorduri bilaterale între MIMMC și instituțiile publice omoloage din alte țări;
- promovarea cooperării dintre IMM din România și cele din regiunile limitrofe (cum ar fi cele din zona Balcanilor)
- susținerea activităților de lobby cu impact asupra dezvoltării IMM

- Îmbunătățirea accesului IMM la finanțare;

- Susținerea ofertei de spații și facilități de producție, prin inițiative realizate în parteneriat cu sectorul privat, cum sunt incubatoarele de afaceri, centrele de inovare și parcurile tehnologice;

- Privatizarea turismului; diversificarea serviciilor turistice

- Dezvoltarea și modernizarea bazei turistice, prin: realizarea proiectelor care pun în valoare turistică elementele patrimoniului național, obiective și evenimente culturale și spirituale românești; modernizarea dotărilor de agrement din stațiunile turistice, dezvoltarea de noi stațiuni montane pentru practicarea sporturilor de iarnă, crearea de zone turistice speciale (litoral, Delta Dunării, etc.);

- Protecția mediului

- Descentralizarea sistemului instituțional, introducerea și utilizarea instrumentelor pentru protecția mediului;

- Asigurarea resurselor de apă de bună calitate pentru populație și a necesarului pentru activitatea economică;

- Declanșarea unui proces investițional pentru executarea lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor și fenomenelor meteorologice periculoase;

- Dezvoltarea și buna administrare a rețelei naționale de arii protejate, în acord cu strategiile, politicile și practicile puse în aplicare la nivel european și internațional;

- Apărarea împotriva calamităților naturale și accidentelor, precum și sporirea capacității de prevenire, control și intervenție, prin realizarea unui sistem perfecționat de monitorizare integrată a factorilor de mediu;

- Aplicarea fermă a legislației de mediu și adoptarea sistemului de norme, standarde și reglementări compatibile cu exigențele Uniunii Europene;

- Realizarea programului de gestiune a deșeurilor urbane și industriale, de reciclare și refolosire a produselor și materialelor;

- Refacerea infrastructurii și modernizarea transporturilor
- Comunicații și tehnologia informației

- Promovarea și susținerea unei piețe deschise și concurențiale pentru servicii de comunicații și informatică, care să poată asigura prestații de calitate la tarife avantajoase;

- Micșorarea decalajului tehnologic și eliminarea decalajului legislativ față de Comunitatea Europeană prin dezvoltarea de tehnologii și servicii noi, astfel încât consumatorii și operatorii să aibă un tratament omogen, nediscriminatoriu și concurențial.

Măsuri

- Adoptarea unui act normativ care anulează taxele de brevetare, licențiere și clasificare a structurilor turistice, în vederea eliminării barierelor de ordin administrativ la înființarea de noi societăți în domeniul turismului;

Instituția responsabilă: Ministerul Turismului

- Înființarea și dezvoltarea a de incubatoare de afaceri și de centre de inovare pilot, ce are ca scop acordarea de sprijin financiar nerambursabil pentru a acoperi parțial costurile de înființare și funcționare ale incubatoarelor de afaceri pentru a permite înființarea și dezvoltarea de IMM-uri noi și de succes care să contribuie la dezvoltarea economică și socială.

Instituția responsabilă: Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie

Termen: trimestrul II 2003.

- Implementarea Programului PHARE 2001 – componenta „Coeziune Economică și Socială”; programul continuă activitatea de stimulare a creării de noi locuri de muncă în 11 zone țintă, alese pentru problemele lor grave datorate restructurării industriale, dar care au potențial de dezvoltare; în acest scop, sunt prevăzute acordarea de granturi pentru pornirea afacerilor și pentru întreprinderi recent înființate și scheme de consiliere a IMM, pentru a furniza patronilor și lucrătorilor cele mai noi cunoștințe tehnologice și de management. Granturile vor fi acordate IMM care promovează tehnologii ecologice, cu activități care respectă calitatea mediului. Va fi acordat sprijin pentru realizarea de investiții din domeniul cercetării-dezvoltării, inovației, transferului de tehnologie, tehnologiei IT. Vor fi sprijinite investițiile necesare IMM pentru a obține certificatele care atestă standarde internaționale de calitate. Obținerea certificatului de calitate este o cerință expresă pentru întreprinderile finanțate, scopul final fiind asigurarea competitivității întreprinderii.

Instituția responsabilă: Ministerul Dezvoltării și Prognozei

- Implementarea proiectului „Tehnologia secolului 21” care va sprijini agenții economici din cadrul zonelor cu potențial tehnologic și de cercetare, în vederea utilizării tehnologiilor moderne, în conformitate cu progresul tehnologic și informațional. De acestea vor beneficia în mod direct 7 agenți economici și alți 50 în mod indirect;

Instituția responsabilă: Ministerul Dezvoltării și Prognozei

Termen: proiectul este multianual, având o perioadă de desfășurare până în anul 2005.

- Implementarea proiectului „Turism interregional”; se prevede crearea a 1.000 de locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Dezvoltării și Prognozei

Termen: proiectul este multianual, având o perioadă de desfășurare până în anul 2005.

- Implementarea proiectului „Parcuri industriale”; se prevede crearea a circa 1.000 locuri de muncă; Activitățile stimulate vor fi cele care angajează cu prioritate personal cu înaltă calificare, prin care se vor crea noi profesii. Vor fi sprijinite IMM în vederea introducerii în fabricație a rezultatelor cercetării și inovării;

Instituția responsabilă: Ministerul Dezvoltării și Prognozei

Termen: proiectul este multianual, având o perioadă de desfășurare până în anul 2005.

- Implementarea proiectului „Europa” – înființarea unei noi stațiuni pe litoral, de nivel european, cu 10.000 noi locuri de cazare, și crearea a 8.000-9.000 noi locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Turismului

- Implementarea proiectului „Dracula parc” – construirea unui parc de distracții în zona Sighișoara - se preconizează crearea de 3.000 noi locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Turismului

- Implementarea proiectului „Superski” – dezvoltarea turismului pentru domeniul ski (zona Predeal, Azuga, Peștera) - se preconizează crearea a 500 noi locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Turismului

- Implementarea proiectului „Water Land” – proiectarea și construirea unor zone de agrement nautic, jocuri pe apă - se preconizează crearea a 500 noi locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Turismului

- Realizarea lucrărilor de realimentare cu apă a localităților urbane și rurale, inclusiv prin reabilitarea stațiilor de tratare a apei pentru municipiile București, Timișoara, Iași, Constanța, Ploiești, Brașov, Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Bacău;

Instituția responsabilă: Ministerul Apelor și Protecției Mediului

Termen: 2004

- Continuarea lucrărilor de regularizare, acumulare și amenajare a bazinelor hidrografice;
Instituția responsabilă: Ministerul Apelor și Protecției Mediului

- Apărarea împotriva inundațiilor și fenomenelor meteorologice periculoase prin lucrări de regularizare a cursurilor de apă;

Instituția responsabilă: Ministerul Apelor și Protecției Mediului

- Elaborarea unui proiect de act normativ privind delimitarea Rezervațiilor Biosferei, a Parcurilor Naționale și Naturale și constituirea administrațiilor acestora – se preconizează crearea a cca. 200 locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Apelor și Protecției Mediului

Termen: 2003

- Înființarea Administrației Fondului pentru Mediu, în vederea susținerii și realizării cu prioritate a proiectelor cuprinse în Planul național de acțiune pentru mediu, în conformitate cu normele și standardele de mediu în vigoare. Se vor crea 31 de locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Apelor și Protecției Mediului

Termen: 2003

- Înființarea Gărzii de Mediu, aparat specializat cu atribuții de supravegherea mediului, prevenirea și sancționarea contravențiilor precum și sesizarea organelor urmărire penală în cazul infracțiunilor săvârșite în acest domeniu, ca urmare a activității desfășurate de persoane fizice și juridice, pe teritoriul țării; se preconizează crearea a cca. 300 noi locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerul Apelor și Protecției Mediului

Termen: 2003

- Implementarea unor proiecte privind dezvoltarea infrastructurii portuare și de căi navigabile, printre care se numără: Proiectul de apărări de maluri pe Canalul Sulina - cuprinde un volum mare de lucrări de construcții hidrotehnice și va fi necesară dezvoltarea societăților de construcții hidrotehnice din zonă și, implicit, crearea de noi locuri de muncă în domeniul de construcții hidrotehnice, dragaj și construcții civile. Oferta de locuri de muncă va apare, ca atare, într-o zonă izolată și defavorizată – Delta Dunării; îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul Dunării cuprins între Brăila și Călărași, proiect care va conduce la crearea de noi locuri de muncă;

Instituția responsabilă: Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței

Termen: 2005

- Implementarea unor proiecte cu cofinanțare externă nerambursabilă și rambursabilă pentru reabilitarea unor drumuri naționale, reconstrucții de poduri, care pot contribui la crearea de noi locuri de muncă, în special pentru muncitorii calificați și necalificați;

Instituția responsabilă: Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței

Termen: 2004

Linia directoare 11 - Acțiuni locale și regionale pentru ocuparea forței de muncă

Statele membre:

- Vor lua în considerare, acolo unde este cazul, în politica lor generală de ocupare a forței de muncă, dimensiunea dezvoltării regionale
- Vor încuraja autoritățile locale și regionale să elaboreze strategii pentru ocupare în scopul de a exploata pe deplin posibilitățile oferite de nivelurile locale pentru crearea de locuri de muncă,
- Vor promova parteneriatele între toți actorii implicați, inclusiv cu partenerii sociali, în implementarea strategiilor de la nivel local,
- Vor promova măsuri pentru a încuraja dezvoltarea competitivă și capacitatea economiei sociale de a crea locuri de muncă - mai ales pentru asigurarea de bunuri și servicii vizând nevoile încă nesatisfăcute de către piață - și vor examina orice obstacole care ar putea să stea în calea realizării unor astfel de măsuri, în scopul reducerii lor.
- Vor întări rolul Serviciilor Publice din domeniul ocupării forței de muncă, de la toate nivelurile, în identificarea oportunităților locale de ocupare a forței de muncă și în îmbunătățirea funcționării piețelor locale ale forței de muncă.

Situația actuală

În România, gradul de ocupare a populației nu este identic pe întreg teritoriul, existând diferențe de la o regiune la alta în ce privește nivelul acestui indicator. În regiunile nord-est și sud-est gradul de ocupare a populației este mai mic în comparație cu regiunile centru și nord-vest, unde gradul de ocupare este mai mare.

Tabelul de mai jos prezintă diferențele dintre regiuni în ceea ce privește gradul de ocupare a populației ilustrând, în același timp, dinamica diferențiată a ocupării populației, strâns legată de dinamica economică a regiunilor.

Rata de ocupare a populației totale

- persoane ocupate/1000 locuitori -

Regiunea	NE	SE	Sud	SV	Vest	NV	Centru	BI
1999	362	366	373	398	382	403	401	316
2000	366	371	372	396	406	412	403	368

Sursa: Institutul Național pentru Statistică

În politica generală de ocupare a forței de muncă, România ia în considerare dimensiunea dezvoltării regionale. Sunt încurajate autoritățile locale și regionale să elaboreze programe pentru ocupare, pentru a exploata posibilitățile oferite pentru crearea de locuri de muncă la nivel local. Cadrul legal pentru această activitate este Legea nr.151/1998 privind dezvoltarea regională în România și Legea administrației publice locale nr. 215/2001.

Pe baza Planului Național de Dezvoltare preliminar pentru 2000-2005 - Ministerul Dezvoltării și Prognozei derulează programe de dezvoltare finanțate fie din fonduri nerambursabile, provenind de la Comisia Europeană, fie de la bugetul de stat, prin care se pot crea oportunități de ocupare a forței de muncă sau se poate asigura dezvoltarea resurselor umane. Aceste programe se adresează în principal regiunilor, județelor sau zonelor care au probleme de dezvoltare și au ca principal obiectiv sprijinirea investițiilor pentru creșterea capacității de creare de locuri de muncă și de dezvoltare a resurselor umane prin măsuri de sprijinire a creării sau dezvoltării IMM, finanțarea dezvoltării infrastructurii, etc.

Accesul la aceste fonduri se face pe baze competiționale, prin participarea inițiatorilor de proiecte - agenți privați sau publici - la licitații, unul din criteriile de selecție a proiectelor fiind

contribuția la satisfacerea unor priorități de dezvoltare locală sau regională prevăzute în Planurile regionale de dezvoltare.

În perioada 1998-2001 s-au derulat următoarele programe cu destinație regională sau locală:

- a) Programe pentru zonele defavorizate, finanțate din Bugetul de Stat și din Fondul Special al Guvernului. În cadrul acestui program, s-au derulat următoarele sub-programe:
  - "Dezvoltarea afacerilor" pentru care s-a alocat suma de 70 miliarde lei. Acest program a sprijinit societățile comerciale cu capital privat integral românesc care își desfășoară activitatea în interiorul unei zone defavorizate;
  - "Sprijinirea investițiilor" în valoare de 66 miliarde lei;
  - "Sprijinirea activităților agricole din mediul rural" prin care s-au acordat ajutoare pentru achiziționarea de mașini, utilaje, instalații sau echipamente pentru activități productive agricole sau de servicii specifice.
- b) Programe pentru regiuni prioritare, finanțate din fonduri PHARE nerambursabile de la Comisia Europeană și din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională:
  - În perioada 2000-2001 s-au finanțat investiții din fonduri nerambursabile, prin Programul PHARE 1998 – RO 9807.01 „Sprijinirea dezvoltării regionale”, în trei domenii: inițiative locale de dezvoltare, turism și dezvoltarea resurselor umane. Investițiile din cadrul acestui program s-au concretizat în 1.091 de proiecte, propuse de agenți publici și privați din toate regiunile de dezvoltare, prin care s-au creat peste 10.000 de locuri de muncă.
  - În cursul anului 2001 a fost lansat Programul PHARE 2000 – RO 0007.02. „Dezvoltarea regională – investiții în prioritățile din PND”. Implementarea acestui program se va face începând cu anul 2002. Acesta este primul program care se realizează respectând principiul programării specific fondurilor structurale, având ca fundamentare Planul Național de Dezvoltare. Scopul acestui program este sprijinirea Guvernului României în implementarea unei politici de dezvoltare regională integrată, în acord cu strategia de coeziune economică și socială adoptată în contextul procesului de pre-aderare. Prioritățile Programului au în vedere: dezvoltarea resurselor umane; asistența pentru întreprinderile mici și mijlocii; dezvoltarea infrastructurii locale și regionale. Sprijinul IMM se face printr-o schemă de granturi și printr-o linie de credit pentru IMM, care se implementează în cursul anului 2002. Ca urmare a implementării acestor proiecte va crește gradul de ocupare în zonele respective.

La nivel județean se elaborează anual programe de dezvoltare economico-socială. Consiliile județene și consiliile locale de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor, formate din reprezentanți aleși de colectivitățile locale, au ca atribuție elaborarea, aprobarea și adoptarea de strategii și programe de dezvoltare economico-socială județene și locale.

În România, Guvernul promovează parteneriatele între toți actorii implicați, inclusiv cu partenerii sociali, în implementarea strategiilor de la nivel local

Elaborarea Planurilor Regionale de Dezvoltare, întocmite de regiunile de dezvoltare, precum și elaborarea Planul Național de Dezvoltare, s-a realizat prin consultarea și participarea instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale care au competențe în domeniile abordate, prin dialog cu reprezentanți ai instituțiilor de cercetare, prin consultări cu reprezentanți ai partenerilor sociali.

O altă structură de parteneriat, cu o funcționalitate pe un domeniu specific, o reprezintă Consorțiile Regionale, constituite la începutul anului 2002 în fiecare din cele 8 regiuni de dezvoltare, ca structură consultativă a Consiliului pentru Dezvoltare Regională, în vederea implementării priorității din PND 2000-2002 referitoare la dezvoltarea resurselor umane. Această

prioritate vizează activitatea de formare profesională – învățământul profesional și tehnic (a se vedea și Linia Directoare 1, Programul PHARE 2001, RO 0108 „Coeziune economică și socială”) care se realizează cu fonduri nerambursabile din Programul PHARE 2001. Consorțiile sunt constituite din reprezentanți ai inspectoratelor școlare din județele componente ale regiunii, ai agențiilor județene de ocupare a forței de muncă, ai agențiilor pentru dezvoltare regională, etc. Rolul consorțiilor este de a identifica necesarul de calificări profesionale în funcție de cerințele regionale și să ajute la întocmirea programelor școlare pentru calificările cerute precum și la selecția școlilor care vor beneficia de finanțare a investițiilor din fondurile nerambursabile prevăzute în PND.

În același spirit al parteneriatului necesar în elaborarea și implementarea politicii pieței forței de muncă la nivelul județelor, conform Legii nr. 145/1998 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Ocupare și Formare Profesională, la nivelul agențiilor județene pentru ocuparea forței de muncă se vor constitui și vor funcționa, începând cu a doua parte a anului 2002, consilii consultative formate din 15 membri, reprezentând autoritățile publice locale, organizațiile sindicale și patronale.

Prin Legea nr. 76/2002 sunt prevăzute măsuri active pentru stimularea ocupării forței de muncă suportate din bugetul asigurărilor pentru șomaj. Astfel, pot fi subvenționate mai multe categorii de servicii, printre care:

- servicii publice de refacere și întreținere a infrastructurii, de ecologizare și de realizare a unor lucrări edilitare, organizate de autoritățile publice locale, de firme private sau organizații neguvernamentale, cu avizul administrației publice locale, în funcție de necesitățile și de cerințele înregistrate la momentul respectiv;
- servicii care cuprind activități de îngrijire la domiciliu a copiilor, bolnavilor, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, organizate de autoritățile publice locale, organizații non-guvernamentale și alte organisme în condițiile legii.

Aceste servicii se derulează în cadrul programelor care au ca scop ocuparea temporară a forței de muncă din rândul șomerilor pentru executarea de lucrări și activități de interes pentru comunitățile locale.

Agențiile pentru ocuparea forței de muncă colaborează, pentru subvenționarea serviciilor menționate mai sus, cu organele administrației publice locale respectiv cu consiliile locale, comunale, orașenești și ale sectoarelor municipiului București, precum și consiliile județene și după caz, consiliul general al municipiului București ca autorități publice deliberative, respectiv primarul sau primarul general al capitalei ca autoritate executivă.

Finanțarea acestor tipuri de servicii se face în parteneriat, respectiv din bugetul asigurărilor pentru șomaj în proporție de 70% prin agențiile pentru ocuparea forței de muncă județene sau a municipiului București precum și din bugetul angajatorilor sau al comunității locale respective.

Programele de ocupare temporară a forței de muncă din rândul șomerilor se întocmesc anual de agențiile pentru ocuparea forței de muncă județene sau a municipiului București, și se prezintă spre aprobare consiliilor locale comunale, orașenești și la sectoarele municipiului precum și la consiliile județene, respectiv la consiliul general al municipiului București. Aceste programe cuprind numărul minim de locuri de muncă ce pot fi subvenționate pe o perioadă de maxim 12 luni.

O dată cu aprobarea programelor de ocupare de către autoritățile publice se împuternicește primarul sau, după caz, președintele consiliului județean să repartizeze, în limita numărului de persoane prevăzute în programele de ocupare, locurile de muncă subvenționate, pe lucrări și activități de interes pentru comunitatea locală respectivă și le atribuie celor care organizează acest tip de servicii. După aprobarea dată pentru repartizarea numărului de locuri de muncă subvenționate angajatorilor care organizează acest tip de servicii, primarul sau, după caz, președintele consiliului județean, respectiv Primarul General al capitalei, solicită subvenționarea acestor locuri de muncă.

Ministerul Muncii și Solidarității Sociale derulează proiectul “Ocuparea Forței de Muncă și Protecția Socială” finanțat dintr-un împrumut acordat de Banca Mondială și din bugetul pentru asigurărilor pentru șomaj. În cadrul acestui proiect se derulează Programul de Redistribuire a Forței de Muncă (PRFM) prin care se oferă o gamă largă de servicii active pentru a asista persoanele afectate de restructurările economice, printre care sunt cuprinse și serviciile de angajare temporară în interesul comunității. Conform criteriilor cuprinse în proiect, constituie servicii eligibile: ecologizarea mediului, proiecte de infrastructură, asistență și sprijin pentru instituții sociale (de ex. școli, azile de bătrâni, spitale). Autoritățile locale sunt implicate în aprobarea proiectelor. Serviciile trebuie să fie implementate de ONG-uri sau firme private, selectate prin licitație publică. Pentru ca toate serviciile să reflecte caracteristicile proiectului, fiecare agenție județeană elaborează un Plan anual al Serviciilor PRFM pentru județul respectiv, pe baza cerințelor locale rezultate din:

- corelarea cerințelor locale cu cele naționale stipulate în Strategia Națională de Ocupare;
- chestionarele aplicate persoanelor disponibilizate în timpul serviciilor de preconcediere; serviciile de preconcediere se acordă persoanelor care urmează să fie disponibilizate în cazul unor restructurări ale activității care conduc la modificări substanțiale ale numărului și structurii profesionale a personalului și, la cerere, persoanelor amenințate cu riscul de a deveni șomeri;
- solicitările partenerilor sociali;
- informațiile privind planul local de acțiune identificat în procesul de analiză al dezvoltării economice locale.

Obiective pentru anul 2002

- 1) Diminuarea decalajelor de dezvoltare a regiunilor și zonelor țării, întărirea capacității competitive a fiecărei regiuni, în concordanță cu obiectivele Legii nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională. (punerea în valoare a punctelor forte ale României și transformarea lor în avantaje competitive; concentrarea eforturilor de dezvoltare pe industrie, servicii, turism; stimularea procesului investițional privat și public)
- 2) Întărirea rolului serviciilor publice din domeniul ocupării forței de muncă, de la toate nivelurile, în identificarea oportunităților locale de ocupare a forței de muncă și în îmbunătățirea funcționării piețelor locale ale forței de muncă.

Măsuri - obiectivul 1

1. Sprijinirea, prin fonduri nerambursabile de la bugetul de stat, a investițiilor realizate de întreprinzătorii privați pentru achiziționarea de mașini, utilaje, echipamente, în conformitate cu programele prevăzute în H.G. nr.1116/2001, privind aprobarea structurii, indicatorilor și fondurilor aferente programelor care se experimentează și se finanțează din bugetul Ministerului Dezvoltării și Prognozei.

Toate aceste programe sunt multi-anuale, având o perioadă de desfășurare până în anul 2005. Acestea sunt în pregătire, urmând să fie aprobate procedurile de implementare și lansate în cursul anului 2002, fiind de trei tipuri: aplicabile pe teritoriul unor județe, al unor regiuni, sau cu caracter orizontal, sprijinind activități de interes oriunde se întrunesc condițiile programului. Valoarea sprijinului financiar nerambursabil este între 0,5 și 10 miliarde lei pe proiect.

Programul	Număr de locuri de muncă create direct
1.Dezvoltarea regiunii Nord-Est	1000
2. Dezvoltarea județului Hunedoara	1000
3. Dezvoltarea județului Alba	500
4. Dezvoltarea județului Tulcea	500
5. Dezvoltarea județului Giurgiu	500

6. Dezvoltarea Județului Caraș-Severin	500
7. Truism interregional	1000
8. Tehnologia secolului 21	Agenți economici - 50
9. Centre multifuncționale	Număr minim centre finanțate - 3
10. Parcuri industriale	1000
11. Avantaje	Număr beneficiari – 8
12. Investiții strategice în regiune Nord-Est	Număr societăți comerciale beneficiare – 5

Instituție responsabilă: Ministerul Dezvoltării și Prognozei și Agențiile pentru Dezvoltare Regională.

2. Implementarea Programului PHARE 2001 – RO0108 „Coeziune economică și socială”. Acest program se bazează pe prioritățile identificate în Planul Național de Dezvoltare și are următoarele componente: asistență pentru IMM, cu o sumă de 15 milioane Euro; modernizarea școlilor tehnice și profesionale (TVET, a se vedea și Linia Directoare 1 și 10) cu 16 milioane Euro în primul plan de implementare; schemă de investiții în servicii sociale, cu 12 milioane Euro, având două măsuri - investiții pentru servicii comunitare pentru grupuri vulnerabile, de 11 milioane Euro și asistență tehnică pentru evaluarea nevoilor de instruire pentru tineri și șomeri, de 1 milioane Euro; proiecte de infrastructură regională și urbană, de 34 milioane Euro. Pentru toate aceste componente ale programului sunt în pregătire procedurile necesare lansării lor.

Instituție responsabilă: Ministerul Dezvoltării și Prognozei.

3. Implementarea a două programe speciale în anul 2002 în cadrul “Programului național pentru creșterea gradului de ocupare a forței de muncă” al ANOFM:

- “Programul 180”- program ce se va implementa în 140 localități din zonele declarate defavorizate în conformitate cu OUG nr.24/1998 și în 40 de localități din zonele industriale și monoindustriale;
- “Programul Valea Jiului” – program destinat creșterii ocupării forței de muncă și condițiilor de viață din bazinul Văii Jiului.

Prin Programele de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă pentru localitățile rurale și localitățile defavorizate propuse de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă sunt estimate a fi ocupate un număr total de peste 37.000 persoane prin următoarele tipuri de măsuri active urmărindu-se creșterea gradului de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

Instituție responsabilă: ANOFM

Măsuri – obiectiv 2

1. Elaborarea și aprobarea cadrului legislativ pentru acreditarea furnizorilor de servicii care vor derula măsuri pentru stimularea ocupării forței de muncă.

Instituție responsabilă: MMSS

2. Înființarea și funcționarea consiliilor consultative ale agențiilor județene pentru ocuparea forței de muncă.

Instituții responsabile: ANOFM, autoritățile locale, asociațiile patronale și organizațiile sindicale reprezentative la nivel județean.

Linia directoare 12 - Reforme fiscale pentru ocupare și formare profesională

- *Fiecare stat membru va stabili un obiectiv dacă este nevoie prin luarea în considerare a nivelului prezent, pentru reducerea treptată a poverii generale a impozitelor și acolo unde este cazul, va stabili un obiectiv de reducere treptată a presiunii fiscale asupra forței de muncă, în special pentru forța de muncă relativ necalificată și cu salarii mici.*
- *Astfel de reforme ar trebui efectuate fără a se periclita redresarea finanțelor publice sau durabilitatea pe termen lung a sistemelor de securitate socială.*
- *Va oferi stimulente și va îndepărta barierele fiscale din calea investițiilor în resursele umane.*
- *Va examina oportunitatea utilizării de resurse alternative a venitului din impozite, printre altele pe energie și emisiile poluante, ținând seama de tendințele curente de pe piață, mai ales de pe piețele petrolului.*

Situația actuală

Costurile nesalariale ale forței de muncă sunt relativ mari în România din cauza impozitelor mari pe salarii și a contribuțiilor pentru asigurări sociale.

Această situație îngreunează crearea de locuri de muncă și încurajează economia subterană, munca fără forme legale.

În cadrul reformei sistemului fiscal, începută din ianuarie 2000, un moment de referință l-a constituit introducerea impozitului pe venitul persoanelor fizice în sistem global, înlocuind sistemul cedular de impunere.

Noul sistem este mai accesibil tuturor categoriilor de contribuabili și permite o administrare optimă de către organele fiscale a acestui impozit. De asemenea, s-a avut în vedere și situația economico-socială din perioada respectivă, ce a condus la modificări semnificative în ceea ce privește costul vieții, gradul de utilizare a forței de muncă, evoluția fenomenului inflaționist, structura economiei și a proprietății, fluctuația volumului activităților, nivelul relativ redus al veniturilor pentru marea masă a subiecților impozabili.

Pornind de la aceste realități, respectând principiul justeții fiscale și al echității sociale s-a creat posibilitatea acordării de:

- a) deduceri personale de bază acordate contribuabililor;
- b) deduceri suplimentare, acordate contribuabililor soț, soție, copii sau alți membri de familie aflați în întreținere;
- c) deduceri personale suplimentare, acordate contribuabilului funcție de situația proprie sau a persoanelor aflate în întreținere, invalizi, persoane cu handicap;
- d) deduceri pentru angajați, în vederea stabilirii venitului net din venitul brut:
  - contribuțiile la asigurările pentru șomaj, pentru asigurările sociale de sănătate, contribuțiile individuale de asigurări sociale;
  - o cotă de 15% din deducerea personală de bază acordată cu titlul de cheltuielă profesională odată cu deducerea personală de bază la același loc de muncă.

Pentru această modalitate de calcul a sarcinii fiscale, s-a realizat personalizarea impozitului în funcție de situația proprie fiecărui contribuabil.

Aceste deduceri personale se acordă pornind de la necesitatea reducerii presiunii fiscale asupra populației, ținând cont de constrângerile bugetare și de evoluția indicatorilor macroeconomici.

Cotele progresive de impunere pe tranșe de venit impozabil aplicabile veniturilor realizate de persoanele fizice supuse procedurii de globalizare sunt cuprinse, începând cu 1 ianuarie 2000, între 18% și 40%, iar cota medie de impozitare este de 24%.

Baremul de impunere este așezat pe tranșe de venit cu cote progresive și acestea se actualizează în funcție de evoluția inflației.

Sistemul actual de impozitare ține cont de situația socială a contribuabililor, de puterea lor contributivă, suplimentându-se cu elementele de protecție socială pentru situațiile de handicap și de invaliditate.

Potrivit legislației în vigoare, în prezent există o serie de facilități fiscale care stimulează crearea de noi locuri de muncă, indiferent de starea socială a persoanelor angajate, cum sunt:

- Reducerea impozitului pe profit în proporție de 20% pentru persoanele juridice care se încadrează în prevederile Legii nr. 133/1999 privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, care creează noi locuri de muncă și asigură creșterea numărului mediu scriptic anual cu cel puțin 10% față de anul financiar precedent;

- Reducerea impozitului pe venit în proporție de 20% pentru persoanele juridice care se încadrează în prevederile Ordonanței Guvernului nr. 24/2001 privind impunerea microîntreprinderilor, care creează noi locuri de muncă și asigură creșterea numărului mediu scriptic anual cu cel puțin 10% față de anul financiar precedent;

- Scutirea de plata impozitului pe salariu pentru creatorii de programe care lucrează în industria de software, potrivit O.U.G. nr. 94/2001.

De asemenea, sunt în vigoare și alte reglementări care au ca efect stimularea, în mod indirect, a creării de locuri de muncă și reducerea ratei șomajului:

- scutirea de la plata impozitului pe profit pentru activitățile desfășurate în zonele libere, potrivit dispozițiilor Legii nr. 84/1992 privind regimul zonelor libere;

- scutirea de la plata impozitului pe profit pentru investițiile nou create în zonele declarate defavorizate, conform prevederilor OUG nr. 24/1998 privind zonele defavorizate, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- deducerea din profitul impozabil a cheltuielilor efectuate pentru investiții, potrivit dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 27/1996 privind acordarea de facilități persoanelor care domiciliază sau lucrează în unele localități din Munții Apuseni și în Rezervația Biosferei “Delta Dunării”, republicată.

Ponderea veniturilor totale în produsul intern brut a fost pentru anul 2001 de 32,7%, față de 31,5% în anul 2000, creștere determinată nu de majorarea cotelor de impozitare ci de măsurile ce au fost luate pentru îmbunătățirea gradului de colectare a obligațiilor curente și restante la bugetul de stat.

Începând cu anul 1999 prin O.U.G. nr. 2/1999 privind modificarea și completarea Decretului nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat, modificat și completat prin Legea nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, contribuția pentru asigurări sociale suportată de angajator a crescut în cadrul fiecărei grupe de muncă cu 7% și cu 2% în cazul personalului casnic angajat de persoane fizice.

În baza aceleiași reglementări, în perioada 01.02.1999 – 31.03.2001, persoanele juridice au beneficiat de unele facilități prin reducerea cu 7% a sumei datorate prin aplicarea cotelor prevăzute de O.U.G. nr. 2/1999, dacă contribuția pentru asigurări sociale se achită la termen și de reduceri cu 4%, 5% sau 6% a sumei datorate prin aplicarea cotelor prevăzute de O.U.G. nr. 2/1999, pentru situațiile în care se creează noi locuri de muncă.

Contribuția pentru pensia suplimentară a fost de 3% indiferent de grupa de vârstă în perioada 01.01.1990 – 31.12.1998. Prin O.U.G. nr. 31/1998 privind unificarea fondurilor componente ale bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și a celor pentru plata pensiilor cuvenite asiguraților din unitățile cu atribuții în domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței, cota de contribuție pentru pensia suplimentară crește de la 3% la 5%.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, contribuția pentru asigurări sociale crește în ansamblu cu 5% la nivelul fiecărei grupe față de perioada 01.02.1999 – 31.03.2000.

Pe de altă parte se produce o relaxare a poverii asigurărilor sociale din punct de vedere al contribuției angajatorului, o parte din aceasta fiind preluată de angajat.

Această relaxare se reflectă în scăderea contribuției angajatorului la asigurări sociale, în funcție de condițiile de muncă, astfel:

- condiții normale de muncă de la 30% la 23,33%;
- condiții deosebite de muncă de la 35% la 28,33%;
- condiții speciale de muncă de la 40% la 33,33%.

Contribuția individuală la asigurări sociale a angajatului este de 11,67% indiferent de condițiile de muncă.

Începând cu data de 01.04.2001 cotele de contribuție de asigurări sociale se aprobă anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Obiective

- Simplificarea sistemului de impozite și de colectare a acestora, în sensul stimulării muncii;
- Respectarea principiului egalității între contribuabili prin eliminarea treptată a preferințelor de impozitare și a reducerii corespunzătoare a poverii impozitelor, în toate actele normative ce cuprind reglementari fiscale;
- Armonizarea legislației naționale cu cea europeană în domeniul impozitării;
- Creșterea gradului de conformare a contribuabililor prin dezvoltarea plăților voluntare, prin măsuri fiscale flexibile pentru depășirea unor situații temporare de insolvabilitate;
- Reducerea impozitului pe salariu pentru tinerii absolvenți de învățământ superior în scopul creșterii gradului de ocupare.

Măsuri

1. Adoptarea Legii pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților în care se prevede deducerea cheltuielilor efectuate de către angajatori pentru formarea profesională a salariaților, din impozitul pe profit sau impozitul pe venit și scutirea de plata T.V.A. a furnizorilor de formare profesională autorizați, pentru veniturile obținute în urma activităților de formare profesională.
Instituții responsabile: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale
2. Promovarea unui nivel mai ridicat al salariului minim pe economie, ca element de referință în întregul sistem salarial pentru a stimula procesul de motivare a muncii. Această măsură este în atenția Guvernului și va fi luată în paralel cu acțiuni de micșorare a costurilor unui loc de muncă, în scopul creșterii gradului de ocupare a forței de muncă.
Instituții responsabile: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Finanțelor Publice
3. Facilități acordate angajatorilor care încadrează în muncă persoane din rândul șomerilor pe care le mențin în activitate pe o perioadă de cel puțin 6 luni de la data angajării. Aceștia beneficiază de reducerea sumei reprezentând contribuția de 5% datorată bugetului asigurărilor pentru șomaj, care se acordă începând din anul fiscal următor, pentru o perioadă de 6 luni și constă în diminuarea sumei datorată lunar cu 0,5% pentru fiecare procent din ponderea personalului nou angajat în numărul mediu scriptic de personal încadrat cu contract individual de muncă din anul respectiv. Această măsură se aplică în baza Legii nr. 76/2002.
Instituții responsabile: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă